

V současnosti je v České republice zapsáno v obchodním rejstříku 280 státních podniků. Přestože převážná část z nich je v likvidaci a aktivních je jen několik desítek, obecně jejich význam spočívá v účelu, k němuž má jejich činnost v dnešním hospodářsko-politickém systému směřovat. Podnikají ve vymezených oborech, které často bývají strategického významu, mnohdy má jejich činnost sledovat veřejný zájem. V odvětvích, v nichž státní podniky působí, zauímají tyto obvykle velmi silné pozice, a to i díky rozsahu a druhu majetku, jímž disponují. Příznačné rysy státního podniku daly vyvstat mnoha právním otázkám ohledně jeho povahy. V nedávné minulosti byly praxí některé spory vyřešeny, jiné otázky mají povahu koncepční a mohou být změněny pouze skrze změnu právní úpravy. Ačkoliv není v současnosti státnímu podniku mezi odbornou veřejností věnována systematická pozornost, lze zvýšený zájem v posledních letech sledovat ohledně dílčích otázek týkajících se státních podniků, ať už se jedná o problematiku veřejných zakázek, poskytování informací, či převodu zisku státních podniků do státního rozpočtu.

Diplomová práce se zaměřuje především na specifika státního podniku, snaží se vystihnout jeho charakteristické znaky a ty aplikovat při řešení praktických otázek, s nimiž se státní podniky v současném právně-ekonomickém prostředí setkávají a jejichž zodpovězení je v současnosti pro činnost státních podniků tolik důležité. Vzhledem k nedávno proběhnuvší rekonstrukci soukromého práva, jsou akcentovány důsledky, jež tato státnímu podniku a jeho fungování přinesla.

První kapitola je věnována charakteristice státního podniku, včetně jeho právní osobnosti a způsobů právního jednání. Následující kapitola obsahuje analýzu jeho majetkového postavení a práva hospodařit se státním majetkem. To úzce souvisí s otázkou možnosti účasti státního podniku v obchodních společnostech. Třetí část práce se pak obsáhle věnuje tématu veřejných zakázek, nejen co se týče státního podniku, ale i kapitálových společností s jeho majetkovou účastí. Pozornost je zaměřena na jejich subsumpci pojmu veřejného zadavatele. Na druhé straně je reflektována možnost uplatnění výjimky z působnosti úpravy zadávání veřejných zakázek. Konečně poslední a rovněž důležitou otázkou je aplikace norem soutěžního práva na činnost státního podniku, a to jak norem práva nekalé soutěže, tak norem proti omezování hospodářské soutěže.